

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Omgevingsrecht in crisis(tijd)

Barkhuysen, T.

Citation

Barkhuysen, T. (2010). Omgevingsrecht in crisis(tijd). *Nederlands Juristenblad*, 85(17), 1101-1101. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/15741>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/15741>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Omgevingsrecht in crisis(tijd)

17 Het omgevingsrecht is deze dagen geen rustig bezit. Met name als gevolg van breed gedeelde kritiek op te lang durende procedures ter voorbereiding van infrastructurele en bouwprojecten is er de afgelopen jaren een indrukwekkend wetgevingsprogramma opgetuigd. Dit programma is echter zo omvangrijk dat een averechts effect dreigt. De feiten spreken voor zich. Medio 2008 trad de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) in werking, hetgeen leidde tot serieuze veranderingen. Zo werden het provinciale streekplan en de nog niet zolang daarvoor ingevoerde gemeentelijke zelfstandige projectprocedure geschrapt. Nieuwe instrumenten deden hun intrede, zoals de bevoegdheid van het Rijk en provincies om algemene regels te stellen, de bevoegdheid van de gemeenteraad om beheersverordeningen vast te stellen en een nieuw systeem van grondexploitatie. De invoering van de nieuwe Wro ging gepaard met een grote – nog steeds lopende – bijscholingsoperatie. Desalniettemin bleven belangrijke vragen over de juiste toepassing van de wet onopgehelderd en moe(s)t rechtspraak uitkomst bieden. Tegelijkertijd diende de praktijk nog een serieuze hoeveelheid andere wetswijzigingen te verwerken. Een greep: de wijziging van de Woningwet ter verbetering van de handhaving; de wijziging van de Wet geluidhinder; wetgeving over (implementatie en derogatie van) luchtkwaliteitseisen; de Wet modernisering van algemene milieuregels voor inrichtingen; de wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 vanwege de regulering van bestaand gebruik; de Wet versnelling besluitvorming wegprojecten, de Waterwet en de Wet geurhinder en veehouderij.

Per 31 maart 2010 – bewust niet 1 april – is aan dit pakket wetswijzigingen nog toegevoegd de Crisis- en Herstelwet (CHW). Het belangrijkste doel van de CHW is versnelling van (bouw)projecten. Zo zouden de werkgelegenheid en duurzaamheid kunnen worden bevorderd. De CHW heeft geleid tot een groot aantal wetswijzigingen. Veel ingrijpende maatregelen op grond van de CHW gelden voor bepaalde besluiten of projecten en zijn van tijdelijke aard. Beoogd wordt besluitvorming te bundelen en te coördineren alsmede om normstelling te flexibiliseren onder meer via het projectuitvoeringsbesluit en het ontwikkelingsgebied. Ook wordt de toepassing van het natuurbeschermingsrecht versoepeld. Voorts wordt de bestuursrechter aan kortere termijnen gebonden en het beroepsrecht van decentrale overheden beperkt. Daarnaast krijgt de bestuursrechter meer mogelijkheden om rechtmatigheidsgebreken te passeren. Revolutionair voor het bestuursrecht is de invoering van het relativiteitsvereiste. Al met al geen oncontroversiële maatregelen. En daarmee zijn we er nog niet. Aangekondigd is namelijk per 1 juli 2010 de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) die onder meer voorziet in de invoering van een geïntegreerde omgevingsrechtelijke vergunning. Deze wet zal leiden tot verdere aanpassing van vele wetten en zal ook grondige afstemming vergen tussen diverse betrokken bestuursorganen. Vanuit het oogpunt van snelheidsbevordering is opmerkelijk dat met deze wet een belangrijke verschuiving plaatsvindt van rechtspraak in één naar rechtspraak in twee instanties. Daarbij komt dat de

rechtbanken zich zullen moeten inwerken in hun nieuwe (milieurechtelijke) taken. Tegelijkertijd is van regeringszijde nu al aangekondigd dat ook de Wabo niet het eindstation zal zijn en dat verdere fundamentele aanpassingen van het omgevingsrecht in het verschiet liggen. Zo stemde de ministerraad onlangs al in met een wetsvoorstel voor een nieuwe Tracéwet.

Hoe deze ontwikkelingen in het omgevingsrecht te waarderen? Aan goede bedoelingen ontbreekt het niet. Hoewel er – zeker ten aanzien van de CHW – op onderdelen serieuze kritiek mogelijk is, valt er in de meeste gevallen genoeg te zeggen voor de afzonderlijke genomen maatregelen. Toch kan het totaaloordeel niet positief zijn. Integendeel. Als gevolg van de vele wetswijzigingen is het omgevingsrecht wel heel ingewikkeld geworden, sommigen spreken zelfs van chaotisch. De nieuwe wetgeving genereert, mede als gevolg van de grote samenhang tussen de diverse wetten, complexe juridische vragen waarvan het geruime tijd zal duren alvorens de Afdeling bestuursrechtspraak – al dan niet na het stellen van prejudiciële vragen – daarover helderheid kan bieden. Het overgangsrecht draagt daaraan stevig bij. Van een en ander gaat een vertragende werking uit. Ook is de vraag of er wel voldoende oog is geweest voor het gecombineerde effect van al deze maatregelen. Net als bij medicijnen zouden bepaalde maatregelen elkaar wel eens kunnen tegenwerken of zou de combinatie anderszins negatieve effecten kunnen hebben. Vraag is ook of de genomen maatregelen niet voorbijgaan aan de daadwerkelijke oorzaak van veel vertragingen, namelijk het gebrek aan kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming. En dan hebben we het nog niet eens gehad over het 'absorptievermogen' van de gebruikers van het omgevingsrecht. Uit het veld klinken geluiden dat de grenzen op dat punt zijn bereikt dan wel overschreden, zeker met de aangekondigde inwerkingtreding van de Wabo. Fouten bij de uitvoering en toepassing van de wetgeving liggen aldus op de loer en daarmee vertraging van projecten. Wat te doen? Het is lastig de put te dempen, hoewel de invoering van de Wabo nog kan worden uitgesteld. In ieder geval is het nu van het grootste belang om de betrokken partijen en met name (decentrale) overheden te voorzien van deskundige juridische kennis en bijstand, zodat de kans op fouten wordt geminimaliseerd. Verder moeten de mogelijkheden van het huidige systeem maximaal worden benut. De werking daarvan moet zorgvuldig worden gemonitord en waar nodig op details worden bijgestuurd. Het ministerie van VROM is hiervoor in het bijzonder aangewezen. Ten slotte dienen in de verdere toekomst alleen bij uiterste noodzaak en op basis van deugdelijk onderzoek nieuwe fundamentele wetgevingsinitiatieven te worden ontplooid. Een dergelijke operatie zou alleen moeten worden ingezet als vaststaat dat deze leidt tot het daadwerkelijk aanpakken van de oorzaken van vertraging en een forse vereenvoudiging van het systeem. Alleen zo kan een dreigende crisis in het omgevingsrecht worden voorkomen en kan dit daadwerkelijk bijdragen aan een oplossing voor de economische crisis.

Tom Barkhuysen